

ทัศนคติที่มีต่อการปฏิบัติตามแนวทางยุทธศาสตร์การพิทักษ์ ป่าไม้ของประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง Attitude for Compliance with Strategic Guidelines for Forest Conservation of People in Thung Salaeng Luang National Park

อนัญญา ปั่นเปรื่อง^{1*}, อุษณีย์ เส็งพานิช², ธัมมะทินนา ศรีสุพรรณ³
Ananya Panpruang^{1*}, Usanee Sengpanich², Thammathinna Srisuphan³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของราษฎรที่มีต่อการปฏิบัติตามแนวทางยุทธศาสตร์การพิทักษ์ป่าไม้ของประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง และเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะของราษฎรที่มีต่อแนวทางยุทธศาสตร์การพิทักษ์ป่าไม้ของประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ประชาชนที่มีรายชื่อตามบัญชีรายชื่อที่ได้รับการตรวจสอบพิสูจน์ว่าอยู่อาศัย/ทำกิน ก่อน หลัง ก่อน (บางส่วน) วันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรกในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง มีจำนวน 308 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปด้วยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ และวิเคราะห์ระดับทัศนคติที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

ทัศนคติที่มีต่อแนวทางในการฟื้นฟู และดูแลรักษาป่าไม้อย่างยั่งยืนตามประเด็นยุทธศาสตร์ ตามแผนแม่บทของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก สำหรับข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าต้องการได้รับการจัดสรรที่ทำกิน หาพันธุ์พืชไม้มาให้ชาวบ้านปลูกเป็นการหารายได้เสริมให้กับชาวบ้านและเขตชุมชน ปลูกทดแทนไม้ที่ถูกตัดไป รวมทั้งอนุญาตให้ชาวบ้านเข้าไปตัดป่าไม้เพื่อหาของป่า รวมทั้งส่งเสริมให้มีการรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: ทัศนคติ, แนวทาง, ยุทธศาสตร์

^{1*} นักศึกษาด้านวิชาการจัดการประยุกต์, หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, e-mail: ananya_p29@hotmail.com

² อาจารย์ ดร. ประจักษ์คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

³ อาจารย์ ดร. ประจักษ์คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Abstract

This paper is quantitative research. The purpose of this research was to study the attitude for compliance with strategic guidelines for Forest Conservation of people in Thung Salaeng Luang National Park and to get the feedback of the people on strategic guidelines for Forest Conservation of people in Thung Salaeng Luang National Park. The samples were 308 people whose names lists had been approved of living / arable before, later and before (partial) of declare action of a reserved forest area restricted by law with first in a protected forest area of Tung Salang Luang National Park. The instrument was a questionnaire to collect data. Data were analyzed, by using frequency, percentage and analysis of attitude for compliance with strategic guidelines for Forest Conservation of people in Thung Salaeng Luang National Park with mean and standard deviation.

The results showed that the attitude toward the revitalization and Forest Conservation of sustainable that according to the strategic issues as the master plan of division of Internal Security, Ministry of Natural Resources and Environment overall was at a high level. For the subjects 's suggestions found that they need land allocation for to arable, plants provision for their supplement income and to plant the tree that local have been cut, including allowing people to cut tree for food and for the promotion of environmental protection increasing in the community.

Keywords: Attitude, Approach, Strategy

บทนำ

ป่าไม้เป็นทรัพยากรที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศแต่จากการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้ง 11 ฉบับ ที่ผ่านมามีการเพิ่มขึ้นของประชากร (Population Growth) การขยายตัวทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี (Technological Progress) ทำให้เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เพิ่มขึ้นจากกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์โดยไม่ได้มีการคำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (วิพากตร์ จินตนา, 2553) และพบว่ามีการนำทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะทรัพยากรป่าไม้ซึ่งมีความอุดม

สมบูรณ์มาใช้เป็นปัจจัยหลักทางการผลิต ทั้งทางการเกษตร อุตสาหกรรมและการบริการอย่างฟุ่มเฟือย ส่งผลให้ทรัพยากรป่าไม้มีปริมาณที่ลดลง การลดลงของพื้นที่ป่าไม้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามมา ขาดความสมดุลในระบบนิเวศ (Balance of ecosystem) สูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ และเกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโลกอย่างฉับพลัน (สวีสต์ วงศ์ธีรวัฒน์, 2547) ก่อให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติร้ายแรงที่ทำลายทั้งชีวิตและทรัพย์สินจำนวนมากตามมา เช่น อุทกภัย ในประเทศจีน สึนามิในประเทศญี่ปุ่น แผ่นดินไหวในประเทศพม่าและดินถล่มในประเทศนิการากัว เป็นต้น (เกษม จันทรแก้ว, 2547)

จากการรายงานของกรมป่าไม้พบว่าในปี พ.ศ. 2504 พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยมีประมาณ 171 ล้านไร่ ในปี พ.ศ. 2552 ลดลงเหลือประมาณ 107 ล้านไร่ และลดเหลือ 102.1 ล้านไร่ ในปี พ.ศ. 2556 สาเหตุของการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ เกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่น การบุกรุกเพื่อขยายพื้นที่ทางการเกษตร การบุกรุกจับจองของนายทุน การออกโฉนดที่ดินหรือเอกสารสิทธิที่ไม่ถูกต้อง การขาดจิตสาธารณะ และการบริหารจัดการต่างๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขาดประสิทธิภาพ ข้อปัญหาดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดผลกระทบด้านสังคม สิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตทั้งทางตรงและทางอ้อมมากมาย จากสภาพปัญหาดังกล่าว กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร กรมป่าไม้ และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ร่วมกันประเมินลำดับความรุนแรงของสถานการณ์ โดยเรียงลำดับความรุนแรงจากมากไปน้อยในพื้นที่ ภาคต่างๆ ดังนี้ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคกลาง ปรากฏว่ามีพื้นที่วิกฤตรุนแรง 12 จังหวัด และพื้นที่วิกฤต 33 จังหวัด โดย พื้นที่วิกฤตรุนแรง 12 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเพชรบูรณ์ พิษณุโลก สุโขทัย น่าน ลำปาง อุบลราชธานี นครราชสีมา เลย กระบี่ เชียงใหม่ ตาก และแม่ฮ่องสอน จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่าพิษณุโลก เป็นจังหวัดที่มีระดับความรุนแรงของปัญหาบุกรุกทำลายป่าไม้อยู่ในพื้นที่วิกฤตรุนแรงของการทำลายของปัญหาบุกรุกทำลายป่าไม้

จากประเด็นยุทธศาสตร์ พื้นฟูและดูแลป่าไม้อย่างยั่งยืนที่เป็นแนวทางที่ให้มีการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนนั้น ประชาชนในแถบพื้นที่ป่าฉบับได้ว่าเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่จะเป็นผู้ฟื้นฟูและดูแลรักษาป่าไม้ได้อย่างยั่งยืน ดังนั้นการจะนำนโยบาย หรือยุทธศาสตร์ต่างๆ ลงสู่ภาคปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้รับความร่วมมือกันต้องขึ้นอยู่กับทัศนคติของประชาชนในพื้นที่ที่มีต่อแนวทางตามยุทธศาสตร์นั้นๆ ด้วย การปลูกฝังและการส่งเสริมการปฏิบัติตามแนวทางของยุทธศาสตร์จึงจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล แผนแม่บทแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ การบุกรุกที่ดินของรัฐและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2557)

อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง เป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์มีความสำคัญของจังหวัดพิษณุโลก เพราะอยู่ไม่ไกลจากตัวเมืองมากนัก มีสภาพเป็นเทือกเขา ลานทุ่งหญ้า ลานป่าสน ซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ในระดับหนึ่งของประเทศ ได้จำแนกเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ และการรังวัดแนวเขตป่าเพื่อการอนุรักษ์แล้ว มีเนื้อที่ทั้งสิ้นประมาณ 789,000 ไร่ ด้วยศักยภาพของพื้นที่อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง ซึ่งมีสภาพพื้นที่เป็นเขาป่าดิบชื้น ป่าดงสน และลานทุ่งหญ้า เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร หล่อเลี้ยงชุมชนที่อยู่อาศัยโดยรอบมีทรัพยากรป่าไม้ที่มีค่า สัตว์ป่าหลายชนิดอาศัยอยู่จำนวนมาก และยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายแห่ง จึงได้รับจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง และจากการเข้าตรวจสอบพื้นที่อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวงในเขตบ้านเข็กใหญ่ เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2556 ของหัวหน้าอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง บ้านเข็กใหญ่ หมู่ 4 ต.บ้านแยง อ.นครไทย จ.พิษณุโลก ผลการตรวจสอบพบว่ามี การบุกรุกจุดเผาป่าเพื่อขยายที่ดินทำกินภายในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง พื้นที่กว่า 10 จุด และตามแนวตะเข็บป่ามีการแผ้วถางทำกินของประชาชนลูก้าเข้ามาในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวงจำนวนมาก นอกจากนี้จากการตรวจสอบทางดาวเทียมพบว่าการบุกรุกเข้ามาในเขตอุทยานฯ มากและยังพบเสาแบ่งเขตอุทยานแห่งชาติฯ ถูกรื้อถอน จำนวนมาก (อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง, 2556)

จากสถานการณ์การบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้อย่างต่อเนื่อง ทำให้พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทย มีจำนวนลดลงเป็นปริมาณมาก ก่อให้เกิดผลกระทบและความขัดแย้งเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ที่รุนแรง ประเทศไทยต้องมีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติของประเทศให้มีพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นพื้นที่ป่า เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติให้มีความสมบูรณ์และสมดุล ประชาชนกับป่าอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เพื่อให้มีพื้นที่ป่าไม้อย่างน้อยร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ และเพื่อเป็นการหยุดยั้งการบุกรุกพื้นที่ตัดไม้ทำลายป่า และพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์พิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ใน 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่ ประเด็นยุทธศาสตร์ผืนป่ากำลังป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ ประเด็นยุทธศาสตร์ ปลุกจิตสำนึกรักผืนป่าของแผ่นดิน ประเด็นยุทธศาสตร์ ปฏิรูประบบการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ประเด็นยุทธศาสตร์ พื้นฟูและดูแลรักษาป่าไม้อย่างยั่งยืน

จาก 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ ที่กล่าวมาข้างต้น ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 เป็นประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการฟื้นฟู ปลุกป่า และดูแลรักษาโดยให้มีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อให้คนอยู่กับป่าได้อย่างมีความสุข และป่าที่ได้รับการฟื้นฟู ดูแล มีความสมบูรณ์และยั่งยืน ดังนั้น จึงนับเป็นความสำคัญที่จะต้องทราบทัศนคติของราษฎรท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งปัจจุบัน ยังไม่พบ

การศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาทัศนคติของราษฎรท้องถิ่นที่มี ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการและวางแผนการดำเนินงานในพื้นที่อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง ดังกล่าวต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. ศึกษาทัศนคติที่มีต่อแนวทางการปฏิบัติตามแนวทางยุทธศาสตร์พิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง
2. ศึกษาข้อเสนอแนะต่อแนวทางการปฏิบัติตามแนวทางยุทธศาสตร์พิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนที่มีรายชื่อตามบัญชีรายชื่อราษฎรที่ได้รับการตรวจสอบพิสูจน์ว่าอยู่อาศัย/ทำกิน ก่อน หลัง ก่อน (บางส่วน) วันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรกในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง มีจำนวน 2,651 ราย กรณีถูกเงื่อนไข (รายงานคณะกรรมการตรวจพิสูจน์การครอบครองที่ดินของราษฎรในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ จังหวัดพิษณุโลก ฝ่ายจัดการที่ดินและชุมชนในพื้นที่อนุรักษ์ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 11)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนที่มีรายชื่อตามบัญชีรายชื่อที่ได้รับการตรวจสอบพิสูจน์ว่าอยู่อาศัย/ทำกิน ก่อน หลัง ก่อน (บางส่วน) วันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรกในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง มีจำนวน 347 ราย กรณีถูกเงื่อนไข ได้มาโดยการสุ่มแบบตามสัดส่วนและกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการคำนวณจากสูตรของ Taro Yamane ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ในการเลือกขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้การเลือกแบบสัดส่วน (Proportional Sampling) โดยดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ตามจำนวนที่ผู้วิจัยกำหนด ด้านระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยและเก็บข้อมูลในช่วงเดือนมิถุนายน ถึงเดือนกรกฎาคม 2558

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

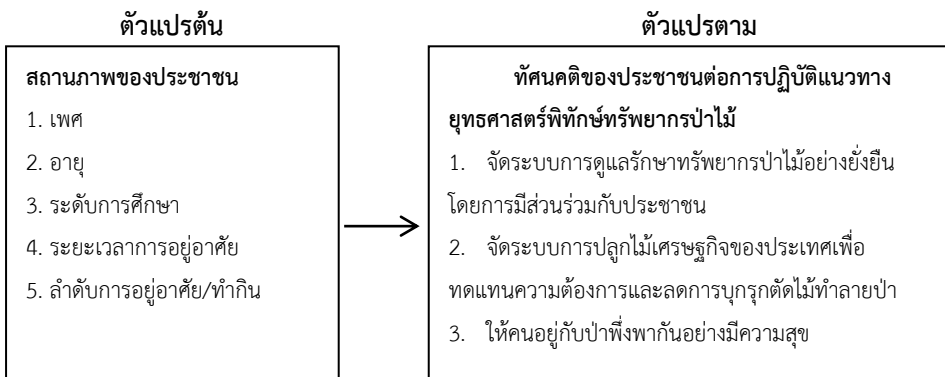
ตัวแปรที่จะศึกษา ได้แก่ ทัศนคติที่มีต่อแนวทางการปฏิบัติตามแนวทางยุทธศาสตร์พิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวงตามประเด็นยุทธศาสตร์

ตามแผนแม่บทของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2557

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาทัศนคติที่มีต่อแนวทางการปฏิบัติตามแนวทางยุทธศาสตร์พิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง ตามประเด็นยุทธศาสตร์ ตามแผนแม่บทของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2557

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ทัศนคติที่มีต่อการปฏิบัติตามแนวทางยุทธศาสตร์การพิทักษ์ป่าไม้ของประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีจุดมุ่งหมายในการวิจัย เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ประชากรที่อาศัยในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง และได้รับการขึ้นทะเบียนบัญชีรายชื่อที่ได้รับการตรวจสอบพิสูจน์ว่าอยู่อาศัย/ทำกิน ก่อน หลัง ก่อน (บางส่วน) วันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรกในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง (กรณีถูกเงื่อนไข)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ประชากรที่มีรายชื่อตามบัญชีรายชื่อที่ได้รับการตรวจสอบพิสูจน์ว่าอยู่อาศัย/ทำกิน ก่อน หลัง ก่อน (บางส่วน) วันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรกในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง (กรณีถูกเงื่อนไข) ได้มาโดยการคำนวณจากสูตรของ Taro Yamane ที่ขนาดความเชื่อมั่น 95% และด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling)

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพดังนี้

2.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลค้างนี้ คือ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของราษฎรที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่ทุ่งแสลงหลวง จังหวัดพิษณุโลก

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการปฏิบัติตามแนวทางยุทธศาสตร์การพิทักษ์ป่าไม้ของประชาชน ในประเด็นทั้ง 3 ด้าน ที่ถูกถามในระดับใดตั้งแต่ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย และควรปรับปรุงเร่งด่วน

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ ตามความคิดเห็นของประชาชนเป็นคำถามปลายเปิด (Open-Ended Question)

โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังนี้

2.1.1 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในด้านที่เกี่ยวกับการศึกษาทัศนคติหรือเจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติหรือป่าไม้

2.1.2 กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะและตัวบ่งชี้ของทัศนคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ของประชาชนในด้านต่างๆ โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. จัดระบบการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมกับประชาชน

2. จัดระบบการปลูกไม้เศรษฐกิจของประเทศเพื่อทดแทนความต้องการและลดการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า

3. ให้น้อยอยู่กับป่าพึงพากันอย่างมีความสุข

2.1.3 สร้างข้อคำถามในแบบสอบถามให้สอดคล้องกับคำนิยามศัพท์เฉพาะของการอนุรักษ์ป่าไม้

2.1.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข

2.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

2.2.1 การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

1. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2. นำแบบสอบถามที่ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ มาหาค่าความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) โดยเลือกคำถามที่ค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปนำมาใช้ในแบบสอบถาม (ยุทธ โกยวรรณ, 2553) ส่วนข้อคำถามใดที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ทำการตัดข้อคำถามนั้นทิ้งหรือปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3. เมื่อได้ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยนำค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์โดยการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ในงานวิจัยฉบับนี้ พบว่าข้อคำถามที่ใช้ในงานวิจัยฉบับนี้มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.05 ขึ้นไป พบว่าข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมีความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม

2.2.2 การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability)

ผู้วิจัยตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.928 ซึ่งถือได้ว่าเป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นที่สามารถนำไปเก็บข้อมูลได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขออนุญาตและแนะนำตัวและขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานประสานจัดการบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามไปยังผู้ใหญ่บ้านในเขตบริเวณอุทยานทุ่งแสลงหลวง

3.2 นำหนังสือแนะนำตัวและขอความอนุเคราะห์ไปติดต่อประสานงานกับผู้นำชุมชน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการวิจัย

3.3 ผู้วิจัย มีทีมวิจัยร่วมในการเก็บข้อมูล จำนวน 3 คน โดยมีการอธิบายความเป็นมาและปัญหาในการวิจัย วัตถุประสงค์ในการวิจัย ให้กับทีมวิจัยก่อนลงพื้นที่

3.4 ผู้วิจัยและทีมวิจัยลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล โดยมีกลุ่มราษฎรที่เข้าร่วมประชุมประจำเดือนตามพื้นที่ของเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง หรือกลุ่มราษฎรบางพื้นที่ได้มีการนัดหมายกับผู้นำกลุ่ม เพื่อแจกแบบสอบถามกับราษฎร และตอบข้อซักถามของราษฎรในกรณีที่ราษฎรอ่านหนังสือไม่ออกหรือไม่เข้าใจในแบบสอบถาม เก็บคืนมาด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาทำการตรวจสอบความถูกต้องและความเรียบร้อย ทั้งนี้แบบสอบถามที่เก็บรวบรวมจากขนาดของกลุ่มประชากร จำนวน 347 คน พบว่ามีความถูกต้องและเรียบร้อยจำนวน 296 ชุด คิดเป็นร้อยละ 85% ของจำนวนกลุ่มประชากรในการวิจัย หลังจากนั้นผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์ในการประมวลผลข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยสถิติที่ใช้ คือ การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ระดับทัศนคติที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยภาพรวมและรายด้าน ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์เพื่อใช้ในการแปลผลแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535)

ค่าเฉลี่ย 4.50–5.00 คะแนน หมายถึง มีทัศนคติในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50–4.49 คะแนน หมายถึง มีทัศนคติในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50–3.49 คะแนน หมายถึง มีทัศนคติในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50–2.49 คะแนน หมายถึง มีทัศนคติในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.49 คะแนน หมายถึง มีทัศนคติในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับน้อยที่สุด

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายปิด ซึ่งสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แจกแจงความถี่และพรรณนาความแบบลงข้อสรุป

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1. การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution)

5.2. ค่าร้อยละ (Percentage)

5.3. ค่าเฉลี่ย (Mean)

5.4. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องทัศนคติที่มีต่อการปฏิบัติตามแนวทางยุทธศาสตร์การพิทักษ์ป่าไม้ของประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรที่มีรายชื่อตามบัญชีรายชื่อที่ได้รับการตรวจสอบพิสูจน์ว่าอยู่อาศัย/ทำกิน ก่อน หลัง ก่อน (บางส่วน) วันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรกในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง (กรณีถูกเงื่อนไข) จำนวน 347 ราย สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้จำนวน 296 ราย คิดเป็นร้อยละ 85% ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ซึ่งทำให้ทราบถึงทัศนคติที่มีต่อแนวทางในการฟื้นฟู และดูแลรักษาป่าไม้อย่างยั่งยืน ตามประเด็นยุทธศาสตร์ ตามแผนแม่บทของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในแผนแม่บทแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การบุกรุกที่ดินของรัฐ และการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน โดยกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2557 และวางแผนในการปลูกฝัง ส่งเสริม และสร้างความร่วมมือจากราษฎรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการอนุรักษ์ป่าในอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง ที่จะต้องดำเนินการต่อไปในอนาคต

การศึกษาเรื่องทัศนคติที่มีต่อการปฏิบัติตามแนวทางยุทธศาสตร์การพิทักษ์ป่าไม้ของประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มี

จุดมุ่งหมายในการวิจัย เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง สามารถสรุปและอภิปรายผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 68.6 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 31.4 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41–50 ปี จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 49.0 รองลงมา ได้แก่ อายุตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 51.4 รองลงมาจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 22.0 มีระยะเวลาการอยู่อาศัยระหว่าง 41–50 ปี จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 รองลงมา ได้แก่ 31–40 ปี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 ส่วนใหญ่มีลำดับการอยู่อาศัย/ทำกิน คือ เข้าอยู่อาศัย/ทำกิน หลัง วันประกาศป่าสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 56.8 รองลงมา ได้แก่ เข้าอยู่อาศัย/ทำกิน ทั้งก่อน และหลัง วันประกาศป่าสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 30.4

2. ทัศนคติที่มีต่อแนวทางในการฟื้นฟู และดูแลรักษาป่าไม้อย่างยั่งยืน ตามประเด็นยุทธศาสตร์ ตามแผนแม่บทของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดระบบการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมกับประชาชน อยู่ในระดับมากและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการจัดระบบการปลูกไม้เศรษฐกิจของประเทศเพื่อทดแทนความต้องการและลดการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า อยู่ในระดับมาก

3. ด้านการจัดระบบการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมกับประชาชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการเพิ่มหรือพัฒนาการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ ประชาชน และเอกชนในการเพิ่มและพัฒนาพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชุมชน อยู่ในระดับมาก สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างป่าในพื้นที่สาธารณะหรือพื้นที่นอกเขตป่าอื่นๆ อยู่ในระดับมาก

4. ด้านการจัดระบบการปลูกไม้เศรษฐกิจของประเทศเพื่อทดแทนความต้องการและลดการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า จัดทำโครงการปลูกต้นไม้เพื่อใช้สอยในอนาคต เช่น โครงการปลูกต้นไม้ไว้ให้ลูก อยู่ในระดับมาก การสนับสนุนการใช้กล้าไม้สายพันธุ์ดีแก่ผู้ปลูกป่า อยู่ในระดับมาก และมีมาตรการลดหย่อนภาษีให้ประชาชนที่ใช้ที่ดินของตนเองในการปลูกป่าเศรษฐกิจและยึดเป็นอาชีพอยู่ในระดับมาก เท่ากันทั้งสามข้อ รองลงมา ได้แก่ ส่งเสริมการปลูกป่าเศรษฐกิจ ในพื้นที่เอกชนหรือนอกเขตพื้นที่ป่าไม้อยู่ในระดับ

มาก สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสนับสนุนเงินทุนทั้งระยะสั้นและระยะยาว อยู่ในระดับมาก

5. ด้านการให้คนอยู่กับป่าพึ่งพากันอย่างมีความสุข ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ดูแลประชาชนและชุมชนในพื้นที่ป่าและพื้นที่รอบป่าให้มีพอกิน พอใช้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขเกื้อกูลกันระหว่างป่ากับคน อย่างยั่งยืน อยู่ในระดับมากรองลงมา ได้แก่ นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการพัฒนาโครงสร้างความเป็นอยู่และรายได้ ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยส่งเสริมให้มีวิสาหกิจชุมชน อยู่ในระดับมาก สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ส่งเสริมสนับสนุนและขยายผลการดำเนินการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริและโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในการดูแลรักษาทรัพยากร ป่าไม้ อยู่ในระดับมาก

6. ข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ต้องการได้รับการจัดสรรที่ทำกิน หาพันธุ์พืชไม้มาให้ชาวบ้านปลูกเป็นการหารายได้เสริมให้กับชาวบ้านและเขตชุมชน ปลูกทดแทนไม้ที่ถูกตัดไป รวมทั้งอนุญาตให้ชาวบ้านเข้าไปตัดป่าไม้เพื่อหาของป่า รวมทั้งส่งเสริมให้มีการรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนเพิ่มมากขึ้น สรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตาราง 1 ประเด็นการพิจารณาของข้อเสนอแนะ

ประเด็นการพิจารณา	($\bar{x}$)	S.D.	ระดับทัศนคติ
1. ด้านการจัดระบบการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมกับประชาชน	4.08	0.67	มาก
2. ด้านการจัดระบบการปลูกไม้เศรษฐกิจของประเทศเพื่อทดแทนความต้องการและลดการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า	4.03	0.65	มาก
3. ด้านการให้คนอยู่กับป่าพึ่งพากันอย่างมีความสุข	4.07	0.62	มาก
รวมเฉลี่ย	4.05	0.59	มาก

แบบสรุปทัศนคติที่มีต่อแนวทางในการฟื้นฟู และดูแลรักษาป่าไม้อย่างยั่งยืน ตามประเด็นยุทธศาสตร์ ตามแผนแม่บทของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดระบบการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมกับประชาชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$, S.D. =

0.67) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการจัดระบบการปลูกไม้เศรษฐกิจของประเทศเพื่อทดแทนความต้องการและลดการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.65)

อภิปรายผล

ทัศนคติที่มีต่อแนวทางในการฟื้นฟู และดูแลรักษาป่าไม้อย่างยั่งยืน ตามประเด็นยุทธศาสตร์ ตามแผนแม่บทของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ชุมชนได้เรียนรู้ความสำคัญของการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่า ที่ต้องทำควบคู่กันไป เมื่อปลูกป่าแล้วก็ต้องรักษาสภาพป่าไปพร้อมกัน และเห็นความสำคัญของการป้องกันไฟป่า เพื่อรักษาต้นกล้าที่กำลังงอกขึ้นอยู่ภายในพงหญ้าคาที่ง่ายต่อการติดไฟ เพราะไฟป่าจะทำลายต้นกล้าที่กำลังงอกขึ้นมาจนเสียหายหมด ชุมชนจึงพยายามรักษาสภาพป่าที่มีอยู่ พร้อมทั้งร่วมกันทำแนวป้องกันไฟป่า ป่าต้นน้ำ เป็นป่าที่ชุมชนให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก แต่ละคนจึงนำความรู้และประสบการณ์ที่มีมาประยุกต์ใช้ในการดูแลป่าไม้ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ชาวบ้านมีทัศนคติที่ดีต่อการฟื้นฟู และดูแลรักษาป่าไม้อย่างยั่งยืน ตามประเด็นยุทธศาสตร์ สอดคล้องกับ พงศ์สัมพันธ์ ศรีสมทรัพย์ และ ปิยะนุช เงินคล้าย (2550) ได้สรุปความหมายและอธิบายเกี่ยวกับทัศนคติว่า ทัศนคติหมายถึงความรู้สึกทางใจของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้ประสบการณ์ ความนึกคิดและความเชื่อของแต่ละบุคคลความรู้สึกทางใจของแต่ละบุคคลในเรื่องราวใดๆ จะมีระดับที่แตกต่างกันออกไป ตั้งแต่ระดับที่เป็นความชอบหรือไม่ชอบ ระดับที่เป็นประสบการณ์ที่ได้รับการไตร่ตรอง จนถึงระดับที่เป็นการนำไปปฏิบัติ ทัศนคติของบุคคลจึงเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลเกิดความคิดและพฤติกรรมไปในแนวทางใดแนวทางหนึ่ง

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดระบบการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน โดยมีส่วนร่วมร่วมกับประชาชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากมีการเพิ่มโครงการหรือพัฒนาการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ ประชาชน และเอกชนในการเพิ่มและพัฒนาพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชุมชน ด้วยความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างป่าในพื้นที่สาธารณะหรือพื้นที่นอกเขตป่าอื่นๆ การกำหนดกฎหมาย การวางแผนจัดการป่าชุมชน และการจัดตั้งกลไกเพื่อจัดการป่าชุมชนของชาวบ้าน หรือคนในชุมชนนั้นเกิดขึ้นมาได้ด้วยการวางแผนร่วมกันของคนในชุมชนที่ต้องมีส่วนร่วมของสมาชิกอย่างแท้จริง นอกจากนี้การวางแผนจัดการของชุมชน ยังต้องเป็นที่รับรู้ และยอมรับของชุมชนรอบข้างด้วย มิเช่นนั้นก็จะเกิดความขัดแย้งระหว่างชุมชนขึ้นได้ ดังนั้นการจัดการป่าชุมชนที่จะประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนควรมีการทำงานร่วมกันในรูปเครือข่าย เช่น เครือข่ายลุ่มน้ำ เครือข่ายป่าชุมชน เป็นต้น สอดคล้องกับ ปรีชา เสงี่ยมวิบูล (2555) ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการ

เรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนรอบแนวเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล พบว่า ชุมชนมีความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้รอบแนวเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 และชุมชนมีความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดระบบการปลูกไม้เศรษฐกิจของประเทศเพื่อทดแทนความต้องการและลดการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวงมีการจัดทำโครงการปลูกต้นไม้เพื่อใช้สอยในอนาคต เช่น โครงการปลูกต้นไม้ไว้ให้ลูก อีกทั้งมีการสนับสนุนการใช้กล้าไม้สายพันธุ์ดีแก่ผู้ปลูกป่า และมีมาตรการลดหย่อนภาษีให้ประชาชนที่ใช้ที่ดินของตนเองในการปลูกป่าเศรษฐกิจและยึดเป็นอาชีพ พร้อมทั้งส่งเสริมการปลูกป่าเศรษฐกิจ ในพื้นที่เอกชนหรือนอกเขตพื้นที่ป่าไม้ และมีมาตรการการสงวนและรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรป่าไม้ เพื่อประโยชน์ในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเป็นป่าสงวนไว้ เพื่อใช้ประโยชน์จากป่าในเชิงเศรษฐกิจ และนำผลประโยชน์จากป่าไม้มาเพื่อการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ จันทวัน เบญจวรรณ (2556) กล่าวว่าทรัพยากรธรรมชาติเป็นเครื่องส่งเสริมทางด้านเศรษฐกิจ ถ้าประเทศใดมีทรัพยากรธรรมชาติมาก และรู้จักบำรุงรักษาให้ทรัพยากรยังคงมีอยู่หรือมีอายุการใช้งานได้นาน สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้เพียงพอกับความต้องการของประชากรภายในประเทศ ไม่ต้องพึ่งพาทรัพยากรจากต่างประเทศมากนัก ประเทศนั้นๆ ก็จะมีสถานะทางเศรษฐกิจที่มั่นคง ประชาชนจะสามารถดำรงชีวิตได้อย่างสุขสบาย

สำหรับด้านการให้คนอยู่กับป่าพึ่งพากันอย่างมีความสุข ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวงส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการปลูกป่าและจัดการทรัพยากรด้วยตนเอง สนับสนุนการให้กล้าไม้ไปปลูก เป็นการเอื้อประโยชน์ต่อกัน และเสริมสร้างคุณธรรมและจิตสำนึกเป็นปัจจัยอันสำคัญที่จะช่วยให้ต้นน้ำลำธารยังคงอยู่ การสร้างจิตสำนึกที่ดีและการดำเนินการร่วมกันที่ชาวบ้านเห็นและสัมผัสได้ ตลอดจนได้รับประโยชน์ได้จริงจากความอุดมสมบูรณ์ของป่า ดิน และน้ำ จึงทำให้ดูแลประชาชนและชุมชนในพื้นที่ป่าและพื้นที่รอบป่าให้มีพอกิน พอใช้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขเกื้อกูลกันระหว่างป่ากับคน อย่างยั่งยืน และมีการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการพัฒนาโครงสร้างความเป็นอยู่และรายได้ ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยส่งเสริมให้มีวิสาหกิจชุมชน ทั้งนี้เพราะชาวบ้านมีความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของและภาคภูมิใจที่ได้ดูแลป่าไม้ด้วยวิธีของพวกเขาเอง

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม พบว่าต้องการได้รับการจัดสรรที่ทำกิน หากพื้นที่ป่าไม้มาให้ชาวบ้านปลูกเป็นการหารายได้เสริมให้กับชาวบ้านและเขตชุมชน ปลูกทดแทนไม้ที่ถูกตัดไป รวมทั้งอนุญาต

ให้ชาวบ้านเข้าไปตัดป่าไม้เพื่อหาของป่า รวมทั้งส่งเสริมให้มีการรักษาสัตว์ในชุมชนเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอุทยานแห่งชาติกำหนดขอบเขตพื้นที่ทำกินเพื่ออนุรักษ์ป่าไม้ไม่ให้ถูคโคตรและถูกทำลาย ทางราชการก็ได้ตระหนักถึงความจำเป็นของราษฎรที่ยากจนไม่มีที่ดินทำการเกษตร จึงได้จำแนกป่าไม้ไว้ ถ้าป่าใดเป็นป่าประเภทเกษตรกรรม ราษฎรสามารถเข้าครอบครอง และแผ้วถางเพื่อเพาะปลูกพืชได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่ป่าใดที่ทางราชการมิได้ประกาศเป็นป่าเกษตรกรรม ราษฎรคนใดประสงค์ที่จะครอบครองแผ้วถางป่า จะต้องขออนุญาตต่อเจ้าหน้าที่ป่าไม้ในเขตที่ป่านั้นอยู่ก่อน ชาวบ้านจะต้องขออนุญาตนำไม้หรือของป่าเคลื่อนที่ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนนำไม้หรือของป่าที่ซื้อมาจากทางราชการไปจากที่ไม้หรือของป่านั้นอยู่ ซึ่งในการนำไม้หรือของป่าเคลื่อนที่นั้นกฎหมายได้กำหนดห้ามมิให้เคลื่อนที่ ผ่านด่านป่าไม้ในระหว่างเวลากลางคืน ตั้งแต่พระอาทิตย์ตก จนถึงพระอาทิตย์ขึ้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานเป็นหนังสือ

ข้อเสนอแนะ

1. รัฐควรสนับสนุนเงินทุนทั้งระยะสั้นและระยะยาวเพื่อจัดโครงการอนุรักษ์ป่าต่างๆ
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องสนับสนุนการดำเนินโครงการในพระราชดำริอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งประเมินผลและติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อให้โครงการอนุรักษ์ป่าบรรลุผลสำเร็จ
3. รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการพัฒนาอาชีพ ทดแทนการตัดไม้ทำลายป่า และการหาของป่า เพื่อการอนุรักษ์ป่าที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการอนุรักษ์ป่าไม้ตามแนวทางยุทธศาสตร์การพิทักษ์ป่าไม้ของประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง
2. ควรศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการอนุรักษ์ป่าไม้ตามแนวทางยุทธศาสตร์การพิทักษ์ป่าไม้ของประชาชนในเขตอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง

เอกสารอ้างอิง

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. (2557). แผนแม่บทแก้ไขปัญหาการทำลาย

ทรัพยากรป่าไม้การบุกรุกพื้นที่ของรัฐ และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

อย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ: กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร กระทรวง

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2557.

- เกษม จันทร์แก้ว. (2547). **ความสำคัญที่ต้องศึกษาสิ่งแวดล้อมและมิติสิ่งแวดล้อม**. เอกสารประกอบการสอนชุดวิชา พื้นฐานความรู้สิ่งแวดล้อม.
นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จันทวัน เบญจวรรณ. (2556). **ความหลากหลายทางธรณีสัณฐานของจังหวัดลพบุรี**.
มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ปรีชา เสงี่ยมวิบูล, จันทรเพ็ญ ชุมแสง 2 และเสวียน เปรมประสิทธิ์. (2555). **การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ของชุมชนรอบแนวเขตอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล**. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์,
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- พงศ์สันต์ ศรีสมทรัพย์ และปิยะนุช เงินคล้าย (2550). **องค์การและการจัดการ**.
กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ยุทธ ไถยวรรณ. (2553). **หลักสถิติวิจัยและการใช้โปรแกรม SPSS**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิพัทธ์ จินตนา. (2553). **การปรับตัวทางด้านสรีระและด้านอื่นๆ ของพันธุ์พืชในป่าชายเลน**.
เอกสารเสนอใน การสัมมนาระบบนิเวศวิทยา ป่าชายเลนแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- สวัสต์ วงศ์ธีรวัฒน์. (2547). **ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพฯ: กองสารสนเทศสิ่งแวดล้อม
กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.
- อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง. (27 มีนาคม 2556). **เดลินิวส์ออนไลน์**. สืบค้นจาก
<http://m.dailynews.co.th/News.do?contentId=21974>